

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1895. Första Kammaren. N:o 19.

Lördagen den 30 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 27 och 29 i denna månad bordlagda betänkande n:o 13, i anledning af väckt motion om om exporttull å trävaror och trämassa. *Ifrågasatt exporttull å trävaror och trämassa.*

Herr af Burén: Herr talman, mine herrar! Ehuru det kan anses vara förmätet, vågar jag dock påstå, att denna fråga är en af de viktigaste, som i år legat på Riksdagens bord, emedan den gäller intet mindre, än om våra barn och kommande generationer skola kunna bygga och bo, lefva och verka, så och skörda uti vårt kära fädernesland. Skogsfrågan var föremål för Riksdagens pröfning redan förlidet år, och ehuru det förslag, som då förelåg utaf herr Treffenberg, innehöll en lösning, som jag icke kunde vara med om, väckte det dock mitt stora intresse, och mina tankar hafva allt sedan dess varit sysselsatta att utfinna en lösning af denna viktiga sak, och dessa hafva utmynnat uti det förslag, som nu tagit gestalt i den motion, som jag har till Riksdagen inlemnad.

Jag har sökt få reda på de skeden, denna fråga genomgått under detta århundrade, och dervid utaf de handlingar jag kunnat påträffa funnit, att år 1805 bestämdes en mycket sträng skogslag i vårt land. Denna tillämpades till 1823 års riksdag, som var olycksdiger för alla då bildade kronoskogar inom Göta och Svea land, emedan de då genom ett penndrag sopades bort. Man ansåg nemligen, att den enskilde skulle bättre kunna vårda skogen än kronan och staten, hvarför dessa skogar lemnades åt enskilde. Detta hade till följd, att man nu icke ens kan upptäcka, hvar dessa kronoparker stått eller om de funnits till. På 1850-talet kastade vinden om och man insåg, att man begått ett stort misstag. Då tillsattes 1855 års skogskomité, som bland annat stälde till med premier af staten åt enskilde för skogsodling, skogsingenjörer och 1866 års skogslag och skogsstat i Norrland. På 1880-talet, alldeles i motsats med den åsigt, som gjorde

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.*
(Forts.)

sig gällande år 1823, beslöt Riksdagen, att de små jordegendomarne skulle säljas och att för denna köpeskillning skulle inköpas skogsmark för att bilda kronoskogar öfverallt i landet. Detta beslut tror jag att ni alla, mine herrar, ansen vara mycket klokt, och det förslag, som jag nu framställt, går ut på aldeles detsamma eller att fortgå på samma väg, nemligen att för denna exporttull, som jag föreslagit, skulle inköpas skogsmark för att bilda kommunalskogar eller allmänningar, och att dessa skogar skulle ställas under statens vård och kontroll.

Man kan göra sig ett begrepp om af huru utomordentligt stor vigt denna fråga är, om man läser femårsberättelserna från olika län, af hvilka berättelser man finner, att Sveriges areal utgör i rundt tal 80 millioner tunnland, hvaraf 10 millioner utgöras af inegor och 70 millioner af utmark. Af denna utmark har domänstyrelsen uti sin berättelse år 1893 visat, att 7 millioner tunnland utgöra kronoparker, 14 $\frac{1}{2}$ millioner utgöra allmänna skogar, som stå under statens vård och kontroll, och 45 millioner tunnland utgöra enskild skog, allt i runda tal. Dessa enskilda skogar upptaga således öfver hälften af hela Sveriges areal. Huru se nu dessa skogar ut? Om jag först ser på Norrland, som naturligtvis största vigten ligger uppå i afseende å skogarne, så finner jag, att de för öfrigt mest skiljaktiga åsigter, under förutsättning att det nuvarande tillståndet får fortfara, öfverensstämma deruti, att om 10 à 15 år komma hälften af sågverken i Norrland att upphöra. Det är då icke svårt att uträkna, när den återstående hälften skall upphöra med sin verksamhet. Hvad detta kommer att innebära för vårt land öfverlemnar jag åt eder, mine herrar, att sjelfva bedöma.

Emellertid pågår hos sågverken jag må säga ett formligt raseri att inköpa hemman i Norrland. Man har sagt mig, att i Lappmarken finnes knappt något hemman kvar, som icke nu tillhör sågverken; och man använder alla möjliga medel för att rent af tvinga bönderna att sälja sina skogshemman. Ett sätt att gå till väga är följande: Ett byalag består af flere egare; en af dem är lätt funnen, som vill sälja sin del, men de öfriga säga nej. För att då komma åt de öfriga delarne af byalaget, begära sågverken laga skifte. Dermed förenade kostnader stå bönderna icke ut med, utan de måste då äfven sälja sina andelar till sågverksegaren. Ett annat förhållande är det, då skogen blifvit afverkad från hemmanet; då har det icke mera något värde, då kan det återköpas af bönderna. En af mina vänner, som besökte ett sågverk i Norrland förliden höst, berättar, att han af ett engelskt sågverksbolag blifvit erbjuden att få köpa afverkade skogshemman *för intet*, om han endast förband sig att betala derå löpande krono- och kommunalutskylder. Detta är den sociala sidan af frågan, och jag vill icke ingå närmare derpå; den är emellertid den icke minst viktiga och hvarå den sjelfegande bondeklassens vara eller icke vara i Norrland beror; jag öfverlemnar äfven här åt eder, mine herrar, att bedöma, hvad detta kan komma att innebära för vårt land.

I öfriga delar af vårt land står det icke stort bättre till. I min hemtrakt finnes belägen en sjö, som heter Sommen, hvilken är 12 mil i omkrets. I min ungdom fans utefter dess stränder den vack-

raste skog man kunde vilja se långt inåt landet. Hur är det nu? Jo. Stränderna äro kvar, men skogen den är borta; och om man läser ofvannämnda femårsberättelser, skall man der finna, att de enskilda skogarna blifvit, såsom det heter, *planlöst afverkade*, och att *skogsbrist är öfverhängande*.

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

Under sådana förhållanden torde herrarne finna, att denna fråga är för vårt land af synnerligt stor vikt och betydelse. Nu säger man: denna fråga kan lösas utan penningar genom en skogslagstiftning. Jag tror det icke, och om man läser domänstyrelsens berättelse för år 1893, skall man finna, att den skogslag, som vi nu hafva inom vårt land, nemligen norr- och vesterbottenslagen, icke medfört den nytta, som dermed varit afsedd. Det bästa beviset derpå måste väl vara, att skogen der så förminskats, att en del sågverk nu måste upphöra med sin verksamhet. Lika litet tillfyllestgörande är gotlandslagen, emedan den icke ställer skogsåterväxten under statens vård och kontroll. Det är nemligen icke nog med att man uppdrager skog. Den unga planteringen måste under uppväxttiden äfven skötas och vårdas.

Går man till öfriga länder för att se, huru det gestaltat sig med den enskilda skogslagstiftningen, skall man finna af domänstyrelsens berättelse, att den der utfallit mycket olyckligt. Uti domänstyrelsens sist utkomna utlåtande af den 18 februari 1895 står på sid. 16: »uti underdånigt utlåtande af den 26 maj 1885 angående lagstiftningen för den enskildes skogshushållning framhöll domänstyrelsen, bland annat, att en sådan lagstiftning, i syfte att oberoende af eller i strid med skogseharens egna önsknningar åstadkomma en bättre skogsvård, saknade stöd i erfarenheten från andra länder». Jag tror således icke, att man på den vägen skall få någon säkerhet för att våra enskilda skogar skola erhålla den vård, som de behöfva, och bringa den uthållande afkastning, som är absolut nödvändig i ett land med vårt hårda klimat och nordliga läge, och lika nödvändig för att ej en så viktig och naturlig näring som vår trävarurörelse skall utdö.

Jag beklagar, att den motion jag i denna fråga afgifvit till Riksdagen blifvit sönderdelad i tre motioner, som äro remitterade till hvar sitt utskott. Till följd deraf anser jag också frågan för denna riksdag fallen, men skulle det vara någon af eder, mine herrar, som i likhet med mig anser frågan så viktig, att den nu bör lösas, och på den grund vill yrka återremiss för att frågan måtte behandlas utaf sammansatt bevillnings-, lag- och statsutskott, skulle jag naturligtvis gerna biträda ett sådant yrkande.

Ja, mine herrar, då naturens Herre och skapare gifvit oss dessa skogar för att vårt folk och vårt land deraf skola hafva gagn icke blott under en generation, utan under alla generationer i alla tider, så synes det mig, herr talman, som man borde finna denna fråga af så stor vikt och betydelse för vårt land, att den förtjenade att af statsmagterna behjertas och omhändertagas, och att man skulle fordra en så snar lösning af densamma som möjligt och *innan det blir för sent*. Ty furan i vårt land, den är en brödtull i vida sannare bemärkelse än Sibiens cembra. Jag har intet yrkande att göra.

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.*

(Forts.)

Herr Philipson: Ehuru jag för min del icke kan instämma med motionären, då han yttrar, att denna motion är en af de viktigaste, som i år legat på kammarens bord, erkänner jag villigt och gärna den stora vikt och betydelse, som sjelfva motionens syfte innebär, och anser den vara väl förtjent utaf ett grundligt beaktande och en allsidig utredning. Ett sådant beaktande och en sådan utredning har den sannerligen äfven åtnjutit inom bevillningsutskottet, hvilket vid flera tillfällen behandlat den dels först på afdelningen och dels i plenum. Men utskottet har dervid nästan enhälligt kommit till det resultat, som återfinnes i betänkandet. Som af detta betänkande framgår, har utskottet äfven gifvit allt erkännande åt det syfte, som ligger i motionen. Man erkänner det nit för bevarandet af och den lifliga önskan för omvårdnaden af vårt lands skogar, som på hvarje rad står att läsa i motionen, men sättet: åsättande af den föreslagna exporttullen å trävaror och trämassa, som motionären för att ernå detta mål föreslår — hvilket förslag bevillningsutskottet, som ju endast har att behandla tullfrågor, kunnat taga i ompröfning och afgifva utlåtande öfver — detta sätt har bevillningsutskottet icke funnit sig kunna tillråda. Skälen härför återfinnas tillräckligt tydliga i betänkandet. Jag skall icke upptaga kammarens tid med att återupprepa dem. Det torde vara tillräckligt att endast påpeka den stora betydelse trävaruexporten eger för vårt land, för att man lätt skall kunna inse det mindre välbetänkta uti att genom någon åtgärd förminska fördelen af en dylik export. Det torde dessutom vara tillräckligt att påvisa, huru orättvist en sådan tull på trä, afsedd för tillverkning af trämassa för export, skulle drabba, då man vet, att våra pappersfabriker såsom råämne använda lika stor kvantitet trämassa för sin papperstillverkning — hvilkas tillverkningar, nemligen papperet — tullfritt nu till stor del exporteras — som hela exporten af trämassa belöper sig till. Jag behöfver icke för herrarne nämna kolningen, som, enligt mitt och mångas förmenande, utgör den farligaste och den sämst lönande förödaren af våra skogar. Jag behöfver ej tillägga mera, ty herrarne känna allt för väl skälen, hvarför det vore högst oklokt att nu med en tullafgift belasta exporten af en vara, hvilken bidrager till att vår handelsbalans till utlandet icke blifver alltför ogynsam, som gör, att utländska valutor inflyta till landet, att, säger jag, göra denna export i ringaste mån mindre omfångsrik, mindre lönande än den nu det är.

På de skäl, som af bevillningsutskottet anförts, liksom på de af mig angifna, anhåller jag, herr talman, om bifall till utskottets hemställan.

Herr Tamm, Hugo: Det på så många håll nyuppsprungna intresset för skogsfrågan kan icke annat än glädja den, som i skogsfrågan ser hvad jag ser. Men det galler, att icke detta intresse för frågan på afvägar och kanske kommer att förstöra, der det ämnat att gagna. Det är för att i detta hänseende få göra ett *principiellt* inlägg, som jag nu begärt ordet och skall dervid som ledning beröra några af de förslag, som framkommit till skogsfrågans lösning.

Jag ser nemligen i denna skogsfråga onekligen en af de allra viktigaste ekonomiska frågor för vårt land. Den föregående talaren påpekade exportfrågan. Sant, men ännu mera; hänga icke våra allra naturligaste industrier samman just med våra skogar! I vår tid pågår en stark kamp emellan nationerna och de olika verldsdelarne, och är det något område, der vi skola kunna segrande bestå, och der vi stå bättre rustade än något annat land, så är det, enligt min tanke, just i afseende på våra skogar. Äro vi icke af naturen för vår sjelfva existens i höga Norden hänvisade till skogsproduktionen, och beror icke hela vår hemtrefnad, hela vårt arbete af skogen! Så är skogen Sveriges dyrbaraste egendom.

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

Men då man har denna öfvertygelse, måste man också med sorg åse, huru här i landet pågår en skogsförödelse i ganska stor omfattning.

Denna skogsförödelse kan vara af olika slag. Det finnes en sorts skogsförödelse, som består deri, att sjelfva markens reproduktionsförmåga, genom det sätt, hvarpå denna skogsmark behandlas, allt mer försvagas, så att den icke längre kan frambringa just det, som den bör frambringa, utan mer och mer förvandlas till en mager betesmark eller improduktiv kalmare. På samma gång försiggår en annan skogsförödelse, hvilken i sin mån är af stor betydelse, och den består deruti, att de i våra skogar befintliga trädens ålder aftager, rikedomerna af virkes-massa på hvarje tunnland äfvensom antalet timmer minskas mer och mer, skogens täthet allt mera försvinner, dess tillväxt blir svagare och svagare och kapitalvärdet förminskas å den skog, som står kvar.

Norges förnämsta författare på detta område, Barth, yttrar om Norge med full sanning, att der finnes i denna stund icke $\frac{1}{5}$ af hvad jorden borde frambringa och icke $\frac{1}{10}$ eller $\frac{1}{20}$ af hvad förut en gång funnits på Norges skogsmarker. Jag fruktar för att vi kunna öfverflytta detta omdöme äfven på den svenska.

Men allt efter som skogsvännen eller den, som betraktar dessa förhållanden, endast ser på den ena eller den andra formen af skogsförödelse, uppstår naturligtvis hos honom en önskan, att bota just den formen af skogsförödelse, som han fått syn på, och därför se vi, att till och med inom Riksdagen och äfven från andra håll förslag framsprungit af den mest olikartade beskaffenhet. Här föreligger lag om återplanteringskyldighet, här föreligger en s. k. dimensionslag, här föreligger lag för skyddande af ungskogen och lag om afsondring af skog från inegor för att bilda stora komplexer. Redan vid ett flygtigt ögonkast på dessa olika lagar och vårt lands förhållanden i sin helhet måste man komma till den slutsats, att det icke kan vara lämpligt införa en återplanteringslag för norrbotten, då frågan der mera är, huru man skall göra afverkningen på rätt sätt än det kan komma i fråga att tänka på någon återplantering. Beträffande åter dimensionslagen, så må den vara gagnelig för förhållanden i Norr- och Vesterbotten med sin svaga jordmån och sina glesa skogsbestånd, sina stora tallmoar och träd med ringa fröbarhet, men icke vill man väl tillämpa den lagen på de olika förhållanden i mellersta och södra Sverige. Med ett ord, med de olika förhållan-

*Ifrågasatt
exporttull å
tråvaror och
trämassa.*
(Forts.)

den, hvilka skogsväsendet i Sverige måste vara underkastadt, är det omöjligt att tänka sig, att en gemensam skogslag på något sätt kan göras gällande för dessa olika förhållanden inom vårt land. Jag kan som bevisningsmateriel i det fallet taga fram bara en provins, jag skall taga den, som jag representerar inom riksdagen. Der har man renbetesfjällen, hvilka fordra sin alldeles särskilda skogsskötsel, och der hafva vi tallmoar eller tallhedar i stor utsträckning, och vidare finnas der öfvergångsskogar, och slutligen blandade skogsbestånd, der tall och gran växa tillsammans, samt sist längre mot kusten granbeståndet. Skogsnaturen är på denna sträcka från vester till öster så olika, att på fjellen torkar tallen, om granen borthugges; i de lägre belägna blandskogarne tål granen ej friställning utan borttorkar vid vårdslös blädning.

Då nu så olika förhållanden råda, icke endast inom vårt land som helhet utan inom hvarje provins, måste man med största försigtighet gå till väga, då man vill stifta en lag, som skall blifva allmänt gällande på hela utsträckningen från Ystad till Haparanda och från Kölen ner till hafskusten!

Om man således går den vägen, att man vill genom lagbud skydda skogen, så måste dessa lagar vara olika för de olika förhållandena. Men då uppstår den frågan: hvad är det jag vill nå, hvad är det som kan rädda skogen? Ja, mine herrar, det kan med ett gemensamt namn sägas, att det är endast och allenast *forstlig skötsel* af skogen. Det kan icke föreskrifvas i det ena och det andra fallet, att så och så skall man göra. Det är icke nog med det negativa påbudet: du får icke förstöra skogen, utan man måste äfven hafva det positiva påbudet: du skall sköta den rätt, så att den icke förderfvas, utan blir allt bättre och bättre. I Tyskland och Danmark med de jemnare förhållanden, som der existera, kan det någorlunda gå an, men hos oss går det, enligt min tanke, icke. Då blir frågan: kan man hafva någon förhoppning att vinna ett positivt resultat, att verkligen frambringa medelst lag en god skötsel?

Den lagen kommer dessutom att mötas af stora svårigheter. Den mötes först och främst af okunnigheten om, huru en skog skall rätt skötas — i Sverige ett svårare problem än annorstädes — och den mötes af den enskildes kortsynta intresse och den mötes af skogsegarens vinstbegär eller penningbehof, så att äfven om man vill, i många fall kanske man icke kan, sköta skogen på det vis, hvarpå den skall skötas. Vi må icke glömma, att skogen är ett barn, som behöfver lång tid att växa till mognad ålder. Skall skogen skötas väl, behöfver den under en lång tid hafva en egare, som kan och vill handtera och underhålla den så, att den verkligen hinner till mognad ålder.

Man kan med anledning häraf fråga, hvad jag skulle anse för idealet i denna fråga. I det fallet får jag bekänna, att jag står kanske på den allra yttersta högra flygeln. Jag tror nemligen för min del icke, att det är någon möjlighet att skogen i enskild mans hand kan blifva hvad den skulle vara och hvad den kunde vara i statens. I Tyskland, der administrationen är drifven till sin högsta fulländning, der man sett staten ega en corps af skogstjenstemän, som öfver-

träffar kanske alla andra, der som föresyn de ypperst skötta statsskogar finnas, der man infört stränga lagar för den enskildes handhafvande af skogen, der staten ej drager i betänkande att ingripa i den enskildes rätt med sträng och sakkunnig kontroll, har det misslyckats att med lag frambringa forstlig, uthållig skogsskötsel. Se här några sakkunniges vitsord: »Allt bedröfligare blifva bilderna, ju mindre jordegendomen är», yttrar Wiese i sitt arbete om den enskilda skogshushållningen i Tyskland. »Man kan i sjelfva verket icke tänka sig något sorgligare än de i privat besittning befintliga små bondhedarne eller skogarne i bergstrakter. Ett konglomerat af träd, som blott på afstånd ser ut såsom skog.» Bernhardt säger, »att en stor del af privatskogarne i provinserna Preussen, Westfalen och Rhenprovinserna befinna sig i ett tillstånd af tröstlös förstöring». Arndt uttalar i ett 1889 utkommet arbete, att de s. k. »skogsslagterierna», eller inköp af egendomar endast för skogens nedhuggande, spela en mycket destruktiv rol. Jag undrar, om icke dessa omdömen, när de gälla Tyskland, der afsättningsförhållandena och skogens värde äro så mycket större, ega sin sanning ändå mera i Sverige. Slutledningen för mig blir således den, att det är endast en personlighet, som är nog stark och så frigjord från de skogsförstörelsen framkallande frestelserna, att han kan lemna garanti för en uthållig skogsskötsel, och denna enda personlighet är *staten*. Staten lämpar sig i detta hänseende bättre för att sköta skog än någon annan, äfven därför att arbetet på skogen är så ringa i jämförelse med hvad produktionsvärdet verkligen belöper sig till. Min tanke går till en provins, nemligen Herjedalen, Sveriges kanske fattigaste provins, hvarest i denna stund pågår en häftig kamp emellan oss sågverks-egare och de sjelfbesutne bönderna. Det kan icke nekas, att det ena hemmanet efter det andra springer öfver i bolagens händer till evärdlig ego eller på afverkning — och qvar af denna provins' stora värdefulla skogar är snart intet — det egentliga existensmedlet för ortens fattiga befolkning för långa tider dem beröfvadt — och folket af penningeöfverflöd under en tid afvandt från sina gamla enkla vanor — hänvisadt till ett jordbruk, som ger föga i bästa fall, i frostår intet. Huru skall bonden kunna föda sig, då den hjälp, som sjelfva naturen i dessa karga trakter anvisat honom att få som ett tillskott till sitt jordbruk från skogen, tages ifrån honom eller han fränhändt sig densamma. Då är det också slut med hans existens. Deruti instämmer jag med herr af Burén, att här möter oss den sociala frågan, och här möter oss frågan, om tillvaron för den sjelfbesutne bonden i Herjedalen och annorstädes i Norrland får sättas på spel — en olycka politiskt, socialt ekonomiskt så stor, att jag för att afvärja den ej drager mig för mycket stora ingrepp i den enskilda eganderätten. Skogen har till stor del undergått skifte i likhet med ingarna, men huru gagneligt detta varit för jordbruket, har det verkat skadligt för skogsskötseln, så mycket mera som vid dessa skiften landtmätarne icke alls tagit hänsyn till skogens kraf, utan i allmänhet lagt skogsskiftena långa och smala. Så t. ex. hafva vid skiftet i Bjuråker, der Iggesund har stora egor och jag därför nogu känner, utlagts skiften $\frac{3}{4}$ mil långa och icke bredare än ett par

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

gångs riksdagshusets längd. Huru skall skogsskötsel der kunna införas? Men ännu värre verkan förspörjes af dessa smala, långa skiften; sköter den ene grannen sin skog bra, och så den andre grannen nedhugger sitt hela skifte, utsättes ju på hela längden den förres skog för storm, som nedvräker hans skog eller förorsakar till en början grantorka, som fortplantar sig från granne till granne.

Småskiftande af skog går icke an som regel men ändå sämre, om dessa skiften äro så forstligt oformliga. Jag skulle gerna med min röst bidraga till en lag, som berättigade, vore det så en ej för ringa minoritet, att ånyo hopföra byars skog eller en större komplex deraf till en enda enhet i forstligt hänseende, med vilkor att den skogen för alltid ställes under statens vård och förvaltning, naturligtvis så att behållna afkastningen tillfölle delegarne efter andel. Derigenom vunne delegarne en uthållande afkastning, och det blefve för bonden ständigt tillfälle till arbete i närheten af der han bor själf; han hade då sin bestämda årliga afkastning att påräkna och kunde derigenom lifnära sig på sin egendom, hvilken dessutom stiger i värde och blir, i vår lånesökande tid, någonting att låna på, ett värn mot tvånget att för nöd sälja sin gård. I Norge har ett förslag framlagts att belåna äfven skogen, men då skulle det vara staldt på det sättet, att den vore under statens vård och förvaltning; då vore det ingen fara. På en sådan anordning hafva vi ett exempel i vårt land: häradsallmanningarna. Der går det till, såsom hvar och en vet, att man tager ut årsafverkningen, säljer den på auktion, drager ifrån förvaltningskostnaderna och redovisar resten till egarne. Detta är det enda sätt, som jag kan se, att lösa denna antagonism, som nu existerar mellan sågverksegarne och de norrländska jordbrukarne. Sågverksegaren vill blott hafva timret, hvad han icke vill blifva betungad med, det är jordegendom. För att komma åt det förra, nödgas han ofta köpa hemmanet eller ock afverkningsrätt till timret, hvilket lemnar bonden, som har svårt hålla kvar pengarne, inom få år utfattig på sin torfva.

Jag har velat taga detta såsom exempel för att framställa, huru långt jag skulle vara redo att gå, och jag har dermed endast velat betona, att det enda sätt, hvarpå den enskilda skogen kan gifva en stadigvarande afkastning, är att ställa den under statens vård och förvaltning. Det är det enda verkliga sättet, hvarpå skogen kan bevaras, och i det fallet går herr af Buréns motion i den rätta riktningen, då äfven han vill ställa dessa skogar, som skulle inköpas för exporttullmedel, under statens vård och förvaltning såsom det enda räddningsmedlet för skogen. Då det nog icke kommer att, åtminstone innan den för jordegarne fördelaktiga verkan af denna anordning blefve synlig, vinna stor anslutning att på detta sätt bringa enskild skog under statens vård och förvaltning, nödgas man väl försöka tillgripa dessa palliativ, som kallas skogslagar, men, som jag nämnde, det gäller att se till hvad man gör, att man ej motverkar hvad här gäller — framkallande af forstlig skötsel.

Jag skall nu öfvergå och i korthet behandla den fråga, som egentligen föreligger. Herr af Buréns förslag utgår ju på en exporttull på trävaror. För min del kan jag icke rätt gå in på densamma.

Jag finner, i likhet med den, som försvarade bevillningsutskottets förslag, det vara föga rättvist att på en industri lägga en börda sådan som den ifrågavarande. Jag skall gifva ett exempel på, der det för mig särskildt ställer sig som en orättvisa, och begagna ett mycket omtaladt exempel.

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

Såsom herrarne veta, betalas till staten 10 öre för hvarje träd, som utsynas i lappmarksskogarne. Detta har jag alltid försvarat och jag försvarar det den dag i dag är, men derigenom att staten har denna utsyning i sin hand garanteras lappmarkernas skogsegare en fortfarande tillgång på just det timmer, som blifvit så sällsynt, nemligen det grofva timret, som, om detta utsyningstvång toges bort, mycket snart också skulle försvinna. Här åläggas egarne en afgift för ett arbete till deras förmån, som staten åtagit sig för en forslig skötsel (utstämpling) af lappsogarne. Vore det rimligt att då ålägga dessa lappmarkssogor en ytterligare afgift genom denna exporttull — för ingen motsvarande fördel? Jag har anfört detta såsom exempel på, att, om man skall lyckas kunna försvara exporttullen, bör den väl komma den till godo, som får betala densamma. I det fallet kan jag således icke godkänna herr af Buréns motion. Ligger någon rättvis fördelning af denna skatt deruti att för de inlutna medel inköpa kommunskogor i olika delar af landet? För exporttullen från Norrbotten skulle man inköpa skogor i Skåne och Halland o. s. v. Jag instämmer dessutom i det fallet med domänstyrelsen, att jag tviflar på, att det stode till att få köpa sådana skogor. — Ställer man för öfrigt dessa två förslag skilda från hvarandra, så går det med styrka fram hvad jag tycker vara det väsentligaste i dem, och det är att — här är frågan i all sin nakenhet — ålägga sågverksindustrien en skatt, som heter exporttull. Om man frånser användningen, vill kammaren göra detta? Anser sig Riksdagen vilja inköpa skog för statsmedel, som sedan skänkes till olika kommuner? Huru denna fördelning skall ske, förstår jag icke.

Här har framkommit ett förslag, som torde vara ännu mera, om jag så må säga, med vikt belagdt, och det är det förslag, som ifrån kongl. domänstyrelsen i dag har utlemnats till kammarens ledamöter. Så vidt jag, vid genomgåendet af detta förslag, kunnat finna, skulle äfven der en exporttull åläggas i syfte, att locka skogsegarne till skogskultur genom att ersätta dem deras kostnader. Men då blir frågan: hvilka skola ersättas? Jo, säger domänstyrelsen, »de träexporterande skogsegarne förbehållas rätt, att efter anmälan inom viss tid genom arbeten å egen skog erhålla den erlagda afgiften restituerad». Der har man sökt att låta dem, som betala, äfven få fördelarne. Men huru tro herrarne att detta, med allmänna rättsbegrepp, skulle ställa sig? Antag att en sågverksegare afdrifver och afverkar två bredvid hvarandra belägna skiften, det ena tillhörigt honom sjelf, det andra tillhörigt bonden Andersson. Afverkningen har skett; begge bereda återväxt. Sågverksegaren på sitt, Andersson på sitt — men sågverksegaren får restitution för allt sitt arbete på sitt skifte. Andersson får ingen oaktadt samma arbete är å begge nedlagdt — till samma gagn för framtiden. Jag tror att häri ligger en orättvisa,

Ifrågasatt exporttull å trävaror och trämassa. som kommer att väcka missnöje emot hela förslaget, hvilken orättvisa man bör taga i betraktande.

(Forts.) Sedermera har domänstyrelsen kommit med ett annat förslag, som afser skyddande af ungskog. Afven detta förslag fruktar jag icke kommer att leda till något godt resultat. Domänstyrelsen säger: »der afverkning i ungskogsbestånd eger rum utan de garantier, som en af skogstjensteman upprättad skogshushållningsplan medför, eller afverkningen utföres annorledes än genom hjälpgallring eller hyggesrensning eller ock i beteshage för betets förbättrande, måste densamma, på sätt ofvan är nämndt, anses skogsförödande och såsom sådan förbjudas».

Tror man, att man kan ålägga bonden att göra upp en skogshushållningsplan eller att han förstår hjälpgallring och hyggesrensning? Han kommer att taga det tredje alternativet och förvandlar hela sin skog till beteshage.

De flesta förslagen ifrån domämförvaltningen hafva dessutom den stora svagheten, att de nemligen förlägga kontrollen till kommunalmyndigheter eller forstlig bildning och kunskap saknande personer. Jag tviflar på att någon ledamot inom kommunalnämnden går upp i skogarne och kontrollerar och ser till om hyggesrensningen och afverkningen är gjord såsom lagen föreskrifver. Äfven det förslaget synes mig innehålla tillräckligt många betänkligheter för att man icke skall för hastigt antaga det.

Jag har anfört hvad jag gjort af varmaste intresse för denna skogsfråga. Jag delar herr af Buréns mening derutinnan, att det bör göras någonting, så vidt möjligt är och så fort ske kan. Men det gäller lika mycket att man gör det på en rätt och god väg.

Huru gerna jag skulle vilja i det framlagda förslaget se någon positiv bestämmelse, som man skulle ställa sig på, kan jag, i det skede hvori frågan nu föreligger, icke göra detta, utan får yrka bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Ljungberg: Det är en gammal historia, som nu upprepas inför kammaren. Alla äro ense om, att ett behof är för handen; alla vilja afhjelpa det, men ingen vill taga något steg dertill. Det är en olycka för oss, att vi icke kunde besluta oss att bibehålla den goda skogslag, som vid början af detta århundrade var här införd, utan att man släppte af och lemnade allt åt sitt öde. Vi hafva sett följderna i förhärjade skogar, och jemföra vi förhållandena här med andra länders, finna vi dem ännu beklagligare.

Då jag för några år sedan var i Danmark och med förtjusning såg de täta skogsbestånd, som der funnos, besökte jag chefen för skogsväsendet och tillfrågade honom om orsaken till dessa vackra företeelser. Han sade: detta beror på den lag vi hafva kvar sedan 1805; der stadgas, bland annat, att, när en person köper ett skogshemman, är det honom förbjudet att under de första 10 åren afverka mera af skogen, än med dess bestånd är förenligt. Det föres en noggrann tillsyn häröfver och stor plikt är fästad vid förseelse derutinnan. Han sade vidare, att det förundrade honom, att svenskarne

så illa bete sig med sina skogar; Sverige kunde hafva varit ett rikt skogsland, om det förnuftigt skött sina skogstillgångar.

Nu har man visserligen flera gånger inom Riksdagen föreslagit, att man skulle stifta en bättre skogslag, men det har städse mött motstånd. Man säger, att det skulle göra intrång i eganderätten, som man i detta fall vill hålla så helig, och vidare säger man: vi skola försöka att påbjuda återväxtlagar, hvilka likväl tjena till intet, så länge den uppvuxna ungskogen får genast nedhuggas. Alla äro således ense om, att något borde göras, men, då det kommer till stycket, vill ingen vara med om att fatta ett beslut, som skulle åvägabringa någon ändring. Hvad beträffar lagar för återställande af förödda skogar, har man goda skäl att antaga, att sådana lagar icke skulle efterleivas. Och komme man än derhän, att en lag stiftades i denna syftning, blefve nog den unga skogen, som derigenom kunde ha uppkommit, afverkad innan den hunnit till någon större betydighet.

Nu hafva ett par föregående talare instämt i motionens syfte, men hafva icke funnit någon möjlighet att åstadkomma något förslag till ett bättre. Motionären har föreslagit exporttull; låt vara, att siffran kanske är något hög, men det är dock lätt att ändra. Detta drager man sig emellertid för, men jag kan icke finna något giltigt skäl emot ett dylikt förslag och det är lättare att genomföra en dylik lag, än sådana lagar mot ståndskogens afverkning, som man t. ex. har i Tyskland och andra länder. Det skulle dessutom gifva staten en ganska stor inkomst och bevara vår ungskog. Man tyckes aldrig ihågkomma eller hafva observerat, att man i våra grannländer har en sådan exporttull. I Norge hade man deraf, år 1893, en inkomst af 117,000 kronor; i Finland hade man för några år sedan en inkomst af utförda trävaror till belopp af 3 à 400,000 finska mark. Detta är således en sak, som icke vore att försmå för oss och som icke vore förenad med den minsta olägenhet, så vidt jag kan se. Man säger, att det kan inverka menligt på den trävarurörelse vi nu hafva i Norrland, hvilken inbringar staten mycket penningar. Men man tänker icke på, att om vi icke göra något för att hämma öfverafverkningen, så kommer denna rörelse att af sig sjelf tyna af, och landet blir ruineradt.

Jag tror för min del, att då man talar så mycket om, att man icke bör komma in på *afvägar*, borde man visa hvilken väg som vore den *rätta*, och hvilken man hellre borde följa i detta fall, men någon sådan anvisning har jag ännu icke hört, men väl, att alla möjliga hinder och olägenheter uppställas när något förslag framkommer. Att säga *hvad* som bör göras tycker man sig icke hafva skyldighet till, kanske man äfven känner sig dertill oförmögen. För min del anser jag mig böra hemställa om bifall till motionen.

Herr Dahlberg: Det är icke min mening att ingå i någon kritik af motionen och ännu mindre att utförligt inlåta mig på bevisföringen i densamma, men då motionären särskildt vändt sig mot Norrland och de norrlandska förhållandena, så, då åtminstone hittills icke någon annan norrländing begärt ordet och jag af gammalt är i

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.*
(Forts.)

någon mån hemmastadd med hit hörande frågor, skall jag tillåta mig att yttra några ord. Jag skall dervid så mycket som möjligt är följa motionärens motivering i spären.

Motionären har först såsom ett axiom framhållit, att i Norrland pågår den mest oerhörda skogssköfving. Nu frågar jag: på hvad sätt kan motionären bevisa just detta? Jag har eljest haft den föreställningen, att *relativt* taget, i förhållande till den skogstillgång som finnes, skogssköfvingen är vida större och mer öfvervägande i södra delarne af vårt land. Ännu har man icke hunnit så långt i Norrland, att vår hufvudsakliga utförselvara är småvirke, som håller 3 å 4 tum i fyrkant; det har visserligen börjat exporteras något sådant virke, men egentligen för att så mycket som möjligt tillgodogöra den skog, som i alla händelser måste fällas.

Vidare har motionären sagt, att han icke har några sympatier för den skogslagsstiftning, hvilken godtyckligt inskränker individens rätt att fritt förfoga öfver sina egna skogar, det vare i afseende på mängden af den skog, som han kan önska att sig tillgodogöra, eller hvad angår trädens dimensioner. Ehuru den ärade motionären visserligen icke uttalat det, har han i stället inlagit på en väg, som från det hållet är mycket oväntad och som jag nästan skulle vilja beteckna som »statssocialism». Motionären vill, att trävaruexporten *såsom sådan* skall vidkännas följderna af en skogssköfving, som skett när, huru och hvar som helst. En skogsegare i Norrland, som skött sin skog aldrig så väl och omsorgsfullt sökt för framtiden bevara sin egendom, skall enligt motionärens förslag plikta för andras synder. Ju mera skog han sparar och desto mer han således har att skeppa, desto mera skall han betala — allt därför att på andra ställen en felaktig hushållning med skogen egt rum. Jag tviflar på, att kamraren för sin del kan vara benägen att ingå på en dylik slags socialism.

Vidare säger motionären: »då väl ingen affär i vårt land lemnat den stora behållning som trävaruindustrien och icke någon affär haft så ödesdigert inflytande på den del af befolkningen, som deraf varit berörd» o. s. v. Hvad beträffar den stora behållningen, så är det en sanning, men en sanning med modifikation. De tider, då man kunde tala om en särdeles stor och, om jag vågar begagna uttrycket, afundsvärd behållning på denna industri äro längesedan förbi. Tager man hänsyn till det värde skogen såsom sådan har — och i det hänseendet har man en god värdemätare i de pris, som staten betingar sig för sin skog på auktioner, pris som ofta i öfre Norrland uppgå till 4—6—8 kr. per träd på rot — så vågar jag påstå, att den norrländska trävaruindustrien är långt ifrån någon lysande affär. Jag går så långt, att jag påstår, att, om en lagstiftning skulle komma till stånd, som sanktionerade motionärens förslag, skulle på många ställen den pålaga, som drabbade denna industri, vara så betänklig, att det kunde bli fråga om, att rörelsen på flera ställen — jag säger icke på alla — skulle upphöra. Vidare har motionären sagt, eller rättare såsom ett axiom uppställt, att afgiften i sista hand skulle betalas af köparen. Huru vet motionären det? Jag har annars föreställt mig, att våra exportprodukters pris betingas af större eller mindre efterfrågan på

verldsmarknaden, för att icke tala om de tillfälliga rubbningar i pris, som blifva en följd af politiska förvecklingar och annat. Säkert är, att våra utländska köpare icke i ringaste mån taga hänsyn till, om säljaren har två procent större eller mindre vinst på sin skeppning. Vidare säger motionären, att en sådan afgift icke skulle ha någon betydelse hvarken för köparen, säljaren eller konsumenten. För hvilken skulle den då ha betydelse? Om den icke har det för köparen, ty han frågar icke derefter, och ännu mindre för konsumenten, måste den naturligtvis då ha betydelse för säljaren, som för sitt salupris får en mindre behållning — låt så vara, att denna minskning i behållningen icke uppgår till mer än kr. 1,40 pr standard. Jag begagnar uttrycket standards i stället för kubikmeter, emedan jag är mer hemmastadd i denna tekniska benämning. Det är dock två procent af försäljningspriset — åtminstone det nu gällande — på större delen af de smärre dimensionerna. Och tager man hänsyn till, att den agenturprovision, som betalas, i allmänhet icke uppgår till högre belopp, kan man få en temligen klar föreställning om hvad dessa två procent vilja säga för trävaruindustrien. Jag skall icke inlåta mig på att närmare granska motionärens framställning, för så vitt den gäller trämasseindustrien, emedan jag deri är mindre hemmastadd.

Hvad jag har velat säga är det, att jag tror, att en sådan åtgärd, som motionären föreslagit, blefve för rörelsen betungande och för öfrigt icke kan leda till det åsyftade målet, och det är för mig tillräcklig anledning att yrka, att kammaren måtte, med afslag å motionen, bifalla utskottets hemställan.

Herr Sandberg: Då jag, som uppväxt och tillbragt större delen af min lefnad i södra Sveriges skogrikaste landskap, Småland, jemför, huru det i min ungdom såg ut — hvilka herrliga skogar der funnos — men huru nu skogssköfvingen förvandlat stora sträckor af detta landskap till verkliga ödemarker, kan jag ej annat än vara med om hvarje förslag, som åsyftar att minska skogsförödelsen. I denna fråga synes det mig, att man med större sanning än någonsin kan tillämpa det gamla ordspråket: »medan gräset gror, dör kon». Det ena förslaget efter det andra framställes för att ogillas och förkastas. Det ser sannerligen ut, som om Riksdagens pluralitet vill oförminskad bibehålla den enskildes rätt att efter godtfinnande förfara med sin skog, äfven med risk att en stor del af vårt land genom skogsförödelsen blir ödelagd och omöjlig för människan att bebo. Med dessa få ord har jag endast velat uttrycka mina sympatier för herr af Buréns motion.

Herr af Burén: Endast ett par ord för att bemöta den näst föregående talaren. Då jag säger, att mitt förslag ej skulle skada någon, frågar herr Dahlberg, hvem som då skulle deraf få någon nytta. Jag svarar: *füderneslandet*.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr vice talmannen, som för en stund öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, att i afseende på förevarande betänkande yrkats, dels att hvad ut-

*Ifrågasatt
exporttull å
trävaror och
trämassa.
(Forts.)*

skottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af herr *Ljungberg*, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla den i ämnet väckta motionen.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa båda yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 27 och 29 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 14, angående vilkoren för tillverkning af bränvin, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bankoutskottets den 27 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 6, med anledning af väckta motioner om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken.

Om inrättande i Umeå af ett afdelningskontor af riksbanken.

Punkten 1.

Herr Sandberg: Oaktadt jag likasom reservanterna är förvissad om, att ett afdelningskontor i Linköping skulle få en långt större rörelse och gifva en långt rikare afkastning än ett kontor i Umeå, har jag dock, då herrar bankofullmäktige, som naturligtvis betraktat denna fråga från högre synpunkt än hvad jag kan göra, enhälligt tillstyrkt ett kontor i Umeå, icke vågat motsätta mig deras förslag. Jag har därför intet yrkande att göra.

Herr Wijk: Då bankofullmäktige och bankoutskottet varit ense om att föreslå Umeå såsom den plats, der det nya kontoret bör upprättas, är det ej lönt att komma fram med något yrkande i annan riktning. Men jag kan ändå ej underlåta att fästa uppmärksamhet vid detta utskottets utlåtande. I år har utskottet fäst synnerlig uppmärksamhet vid fullmäktiges tillstyrkande af Umeå. Det hade varit önskligt, om samma förhållande egt rum år 1893, då fullmäktige tillstyrkte Mariestad. Utskottet har såväl i år som, och då äfven Riksdagen, år 1893 förklarar, att afdelningskontoren böra ligga i residensstäder. År 1893 yttrade utskottet om Mariestad, att det ej hade tillräckligt centralt läge och ej var medelpunkten för någon större affärs- eller industriell verksamhet. Om Borås och Eskilstuna, för hvilka afdelningskontor begärts, säger utskottet i år: nej, det kunna vi icke, ty de äro ej residensstäder. Således: skaraborgarne kunna ej få kontor, därför att Mariestad *är* residensstad, och elfsborgarne kunna ej få kontor därför att Borås *icke* är residensstad. Nu säger likväl utskottet i år ett tröstens ord till Borås och Eskilstuna, eller »att det framdeles kan böra tagas i öfvervägande, om ej i ett eller annat fall förhållandena kunna vara sådana, att en afvikelse från nämnda

åsigter kan blifva af behof påkallad». Äfven 1893 sade utskottet några tröstens ord till skaraborgarne, som skulle ligga deri, att det »ej för närvarande» kunde biträda förslaget. Jag hoppas nu, att den harmoni, som i år rådt mellan fullmäktige och utskottet, äfven måtte råda, då det år 1898 kommer i fråga att upprätta afdelningskontor, och att denna harmoni måtte taga sig uttryck i att tillstyrka ett afdelningskontor i Mariestad.

Om inrättande i Umeå af ett afdelningskontor af riksbanken.
(Forts.)

Herr Törneblad: Då riksbanksfullmäktiges ställning i denna fråga blifvit vidrörd, är det kanske min pligt att säga några ord utöfver hvad utskottets utlåtande innehåller. Jag vill först erinra derom, att år 1893, då det var fråga om ett kontor i Mariestad, voro fullmäktiges meningar så delade, att 4 röster tillstyrkte Mariestad, under det att tre voro för Örebro. Utskottet tycktes dock icke godkänna pluralitetens skäl, utan ansåg väl, att Mariestad borde vänta någon tid. Naturligtvis kommer dess tid likasom alla andra residensstäders efter den princip, som under senare åren blifvit i allmänhet af utskottet erkänd och uttalad. Orsaken, hvarför fullmäktige i år enhällit uttalat sig för Umeå, ligger väl hufvudsakligen deri, att man ansåg allmänhetens kraf på ett närmare förlagdt kontor än det i Luleå vara så pass stort, att man deri fann ett någorlunda objektivt skäl att hålla sig till, då det gälde att uttala sig och välja mellan de föreslagna kontoren, som voro sju till antalet. Det har nemligen redan vid början af afdelningskontors anordnande i allmänhet följts den grundsats, att man först tillgodosett de aflägsnare landsändarne. Och jag erinrar dervid om, att bland de äldsta kontoren äro de i Luleå och i Visby. Hvad beträffar de närmare belägna landsdelarne, är dels samfärdseln med hufvudstaden så liflig, dels ock fördelen i synnerhet för de stora affärsmännen att få sina affärsförbindelser ordnade i en bank i en stor stad, såsom Stockholm och Göteborg, så pass betydliga, att man från åtskilliga håll hört till och med uttalar, att man föredrager att ha sina affärer vid hufvudkontoret framför att anlita kontor i en provinsstad. Hvad beträffar de af reservanterna anförda statistiska siffrorna, äro de fullt rigtiga, och deremot är intet att invända. Men det är ej hufvudsakligen från den synpunkten, som bankofullmäktige sett förslagen om kontor, utan det är egentligen, såsom sagdt, från allmänhetens intresse i de skilda landsdelarne. Dertill kommer, att i Vesterbottens län fins utom afdelningskontoren i Skellefteå och Nordmaling egentligen blott ett större bankkontor, nemligen Vesterbottens enskilda banks hufvudkontor i Umeå. Det är påtagligt, att ränteförhållandena måste ställa sig betydligt olika i Vesterbotten under sådana omständigheter, än de ställa sig i t. ex. Östergötland, der två ganska stora och betydande banker med hvarandra konkurrera, och der närheten till hufvudstaden är så pass stor, att man i allmänhet ej behöfver frukta någon högre räntesats. Deremot har det visat sig, att i de län, der afståndet varit större till affärscentra det genom inrättande af afdelningskontor mer än en gång inträffat, att räntesatserna till förmån för allmänheten sänkts. Och detta har betraktats såsom en synnerligen fördelaktig verkan af riksbankskontors anordnande. Vidare torde jag i fråga om

Om inrättande i Umeå af ett afdelningskontor af riksbanken.
(Forts.)

Norrland få nämna, att kontoret i Hernösand, såsom fullmäktige uttalat, lemnat en ganska god behållning. År 1894 uppgick nettovinsten vid kontoret der till 165,000 kronor, och det talar väl tillräckligt för hvad fullmäktige yttrat om sannolikheten att kunna i Vesterbotten upprätta ett kontor, som lemnar någorlunda god afkastning. Dessa har varit skälen, hvarför fullmäktige företrädesvis fäst sig vid Umeå. Det tillhör Riksdagen att afgöra hvilken synpunkt må vara bestämmande, och naturligtvis är det fullmäktiges pligt att, sedan Riksdagen beslutit, göra det bästa af dess beslut. Fullmäktige hafva för sin del ej någon förkärlek för den ena eller andra staden, utan hafva försökt fixera sina skäl så objektivt som det varit möjligt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i den nu föredragna punkten hemställt.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 27 och 29 innevarande mars bordlagda memorial n:o 7, angående höjning i anslaget till extra biträde m. m. vid afdelningskontoret i Hernösand, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande banko utskottets den 27 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, angående användandet af riksbankens vinst för år 1894.

Angående användandet af riksbankens vinst för år 1894.

Punkten 1.

Grefve Spens: Då statsverket utan tvifvel har god användning för hela den summa, 2,600,000 kr., som Kongl. Maj:t föreslagit måtte af bankovinsten för 1894 till statsverket öfverlemnas, och då bankofullmäktige, som bäst äro i tillfälle att bedöma riksbankens behof, förklarar behållande af någon del utaf denna vinst ej vara för riksbanken erforderligt, får jag yrka afslag på utskottets förslag i denna punkt och anhålla om bifall till den af mig jemte flere andra utskottsledamöter från denna kammare afgifna och vid betänkandet fogade reservation.

Herr Philipson: Jag ber att i största korthet få instämma i det yrkande, som reservanterna och nu senast den föregående talaren gjort. Då man läser utskottets betänkande, finner man deri något, som förefaller ganska besynnerligt och hvilket jag tager mig friheten påpeka, då det för mig innebär fullt bevis för att utskottet saknat anledning till sin hemställan, och reservanterna hafva rätt i sitt yr-

kande. Förhållandet är, att Kongl. Maj:ts regering i statsverkspropositionen begärt, att hela bankovinsten måtte till statsverket för dess behof få inflyta, och gör detta på den goda grund, som hela statsverkspropositionen utvisar, då den tyvärr måste förete förslag om en tilläggsbevillning. Uppenbart är äfven sålunda, att statsverket har behof af *hela* vinsten. Bankofullmäktige åter säga deremot i sin af utskottet begärda förklaring, att de långt ifrån hafva behof af att reservera vare sig hela eller ens någon del af bankovinsten, och visa således tydligen, att de för sin del ej vilja behålla någon del deraf för bankens räkning. Nu föreslår utskottet egendomligt nog, att den som väl behöfver och vill hafva *hela* bankovinsten, den får den ej i sin helhet, men den som hvarken behöfver eller vill behålla hela eller ens någon del deraf, den skall, enligt utskottets tillstyrkan, vara skyldig att behålla en del deraf. Och detta gör bankoutskottet på grund af motiv, som enligt min åsigt ej alls äro hållbara. Utskottet säger nemligen på sid. 3, att det är »oegentligt att år efter år beröfva riksbanken hela dess vinst, under det att den regel eljest plägar iakttagas, att låta bolag och andra affärsinstitutioner behålla någon del af sin intjenta vinst, hvilket särskildt är lagstadgad i fråga om aktiebolag». Jag tror dock, att man der glömt tillägga något mera af denna lags bestämmelse, nemligen: »intill dess en viss summa i förhållande till kapitalet blifvit till reservfonden afsatt». Denna summa brukar vanligen vara 10 % af aktiekapitalet, och då grundfonden för banken är 50 millioner kr. och reservfonden 5 millioner kr. eller motsvarar 10 % deraf, samt dessutom det finnes reserverade medel till belopp af kr. 4,119,919,67, synes mig ej riktigt att säga, att banken, om den till statsverket numera öfverlemnar hela sin vinst, ej handlar såsom vanliga aktiebolag böra göra och för dem äfven är lagstadgad.

Jag anhåller om bifall till reservationen.

Herr Falk: Jag skall be att få instämma i de yrkanden å bifall till reservanternas förslag, som nyss blifvit gjorda. Den siste talaren har mycket riktigt erinrat derom, att Kongl. Maj:t funnit nödigt i årets statsverksproposition såsom bidrag till 1896 års statsreglering beräkna ett belopp af 2,600,000 kr. från riksbankens medel, motsvarande i rundt tal dennas uträknade vinst för 1894; men att, detta oaktadt, det likväl funnits nödigt taga tillflykt till en tilläggsbevillning på 4,500,000 kr. för att få statsregleringen att gå i hop. Det är uppenbart, att om nu nämnda belopp minskas med den summa utskottet föreslagit, eller 260,000 kr., måste luckan fyllas på annat sätt. Dervidlag har man två vägar att välja, antingen att höja inkomstberäkningen — hvilket likväl ej torde vara att tillråda — eller ock att söka upp någon annan skatteälla att fylla bristen med. Och det skulle mycket lätt kunna hända, att det blefve tilläggsbevillningen, som finge släppa till det felande, och då skulle denna komma att stiga till inemot 5,000,000 kr., något som väl ej skulle vara så angenämt. Nu kan invändas, och inom utskottet har det också invändts, att Riksdagen har beslutit nedsättningar i åtskilliga af de anslag Kongl. Maj:t begärt, och därför skulle man kunna minska de beräk-

Angående
användandet
af riksban-
kens vinst
för år 1894.
(Forts.)

Angående användandet af riksbankens vinst för år 1894.
(Forts.)

nade tillgångarna med samma summa. Det är sant; men det är också sant, att här förekomma åtskilliga anslagsbehof, som ej äro upptagna i statsverkspropositionen, och nedsättningen å ena sidan kan således komma att nära motsvaras af ökningen å den andra. Men huru dessa beräkningar komma att slå ut, kan man emellertid ej veta förr än Riksdagen är slut. Skulle det också verkligen inträffa så stora nedprutningar i anslagen, att man kunde minska någon beräknad skatt, hemställer jag, om det ej vore långt bättre att nedsätta tilläggsbevillningen än att minska bankens tillskott till statsutgifterna. Jag är öfvertygad om, att knappt någon underrättelse skulle med större tillfredsställelse mottagas i landet än den om nedsatt tilläggsbevilling. Säkert är deremot, att alla skulle med största likgiltighet motaga underrättelsen om att banken fått, såsom man kallar det, behålla af sin uträknade vinst 260,000 kronor.

En föregående talare har fäst uppmärksamheten på den ovanliga motivering, som utskottet anfört för sitt tillstyrkande. Det säger bland annat: »men då det synes utskottet oegentligt att år efter år beröfva riksbanken hela dess vinst, under det att den regel eljest plägar iakttagas, att låta bolag och andra affärsinstitutioner behålla någon del af sin intjenta vinst, hvilket särskildt är lagstadgad i fråga om aktiebolag, finner utskottet det vara i sin ordning att åtminstone ett belopp, motsvarande ungefär tio procent af bankovinsten, reserveras för riksbanken». Den jemförelse, som utskottet sålunda gjort mellan riksbanken, å ena sidan, och bolag och andra affärsinstitutioner å den andra, torde dock vara skäligen haltande; ty riksbanken är, hvilket knappt torde vara behöfligt att framhålla i denna kammar, en *statsinstitution*, som har sig ålagda de viktigaste uppgifter, bland hvilka i främsta rummet den att uppehålla myntvärdet, vidare att tillhandahålla industrien och näringarna behöfligt rörelsekapital på ett beqvämt sätt och till möjligast billiga pris och äfven sedermera, men först i tredje eller fjerde rummet, att bidraga till statens utgifter. Alla dessa uppgifter röra ju ej på minsta vis enskilda bolag och affärsinstitutioner, ty dessa behöfva ej bry sig om något annat än att söka skaffa största ränta på det i rörelsen nedlagda kapitalet, och de bekymra sig i sjelfva verket ej heller om annat. Denna liknelse håller således ej streck. Men den omständigheten, att utskottet funnit sig böra motivera sin framställning hufvudsakligen genom åberopande af en förment likhet mellan riksbanken och vanliga bolag synes visa, att utskottets majoritet känt sig stå på temligen osäker grund.

Inom utskottet har emellertid af flere ledamöter uttryckts den meningen, att ändamålet med reserverandet af ifrågavarande 260,000 kr. skulle vara att öka bankens tillgångar och genom dylika årligen skeende besparingar konsolidera densamma och sätta den i tillfälle att en gång öfvertaga hela sedelutgifningen. Jag vill då erinra, att 1889—90 års bankkomité ansåg, att för det ändamål jag nyss nämnde skulle en fond af 50,000,000 kr. vara tillräcklig. Enligt bankofullmäktiges sista berättelse utgjorde emellertid bankens fonder i början af detta år 59 millioner kr. Således synes en ytterligare ökning af fonderna ej vara nödvändig för det ändamål, som är i fråga. Men,

för öfrigt, huru skulle det gå till att konsolidera banken genom att behålla dessa 260,000 kr. Det skulle väl gå till så, att de i stället för att lemnas till statsverket skulle få ligga kvar i bankens kassa. Men kunna verkligen dessa i bankens kassa liggande 260,000 kr., som utgöras af bankens egna skuldsedlar, öka bankens tillgångar i den mening, som här är i fråga? Jag skulle icke tro det. Hela resultatet blefve ej något annat än att höja beloppet af obegagnad sedelutgifningsrätt med 260,000 kr. Bankens obegagnade sedelutgifningsrätt var i början af året 43 millioner. Hur stort detta belopp kan komma att vara i början af nästa år, kan man ej veta; men i alla händelser är det visst, att en ökning af den dåvarande obegagnade sedelutgifningsrätten med 260,000 kr. ej kan konsolidera banken. Nej, vill man i *verklig* mening stärka banken, får man allt tillgripa helt andra utvägar. Men då denna fråga ej nu föreligger, så torde ej vara skäl att här indraga den i diskussionen. Jag inskränker mig därför till att likasom de båda föregående talarne yrka, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, ville bifalla reservanternas förslag.

Angående användandet af riksbankens vinst för år 1894.
(Forts.)

Friherre Klinckowström: Trogen en många gånger af mig i denna kammare uttalad grundsats att söka genom sparsamhet minska den tryckande skattebördan för den statsreglering vi nu gå att besluta och för den fattiga, skattdragande befolkningen, vill jag förena mig med de herrar, som förut uttalat sig för att hela bankovinsten måtte reserveras för statsverkets behof. Jag tror ändå, Gud nås så visst, att vi ej kunna undvika tilläggsbevillning. Den gifmildhet Riksdagen visat i att bevilja de anslag Kongl. Maj:t äskat och de många anslag, som ännu återstå, mine herrar, innan riksdagens slut, göra det för mig till en högsta nödvändighet att åtminstone denna ganska betydliga summa, som utskottsmajoriteten vill undandraga statsregleringen, måtte till densamma inflyta. Det torde nog ändå kunna blifva svårt nog, ty säkerligen kommer denna fråga till gemensam votering, och jag blott beklagar, att ej min svaga stämma kan höras öfver till Andra Kammaren, der möjligen några af mina politiska vänner skulle kunna lyssna till mina ord.

Herr Sandberg: Då ingen annan vill uppträda till försvar för utskottets utlåtande, anser jag mig skyldig att säga några ord.

Om jag minnes rätt, har jag varit ledamot i bankoutskottet sedan 10 år tillbaka och under dessa år haft det obehagliga uppdraget att deltaga i de många tvister, som egt rum angående bankovinstens användande.

Redan för flera år sedan väckte jag det förslag, som nu tillvunnit sig utskottsmajoritetens bifall, och nu är ställningen verkligen sådan, att, om detta förslag bifalles, tror jag att det fortfarande under många år skulle blifva regel, och att Andra Kammarens ofta framställda anspråk att för riksbanken bibehålla halfva eller hela bankovinsten skulle tystna. Att bankofullmäktige så lifligt förordat öfverlemnandet af hela bankovinsten till statsverket kan jag ej finna af deras yttrande. De säga: »Något hinder för anvisande af riksbankens hela

Angående
användandet
af riksban-
kens vinst
för år 1894.
(Forts.)

vinst för år 1893 åt statsverket finna det oakadt fullmäktige icke möta, dock under förutsättning att ej, genom en allt för hastig ökning af afdelningskontorens antal under den närmaste framtiden, större kraf på ökade förlag till dessa — hvilka under nuvarande förhållanden naturligtvis till en icke oväsentlig del måste bestridas af riksbankens fonder — göra sig gällande.» Skall detta yttrande betraktas såsom ett förord, så är det åtminstone icke synnerligen starkt eller ölifligt». En föregående talare har påstått *dels* att riksbanken, hvars fonder nu uppgå till öfver 59 millioner, icke behöfver ytterligare konsolideras, och *dels* att bibehållande af någon del af vinsten icke skulle vara någon verklig förstärkning för denna bank, enär guld icke kan anskaffas för denna vinstandel. Huru dessa påståenden skola kunna förenas är för mig obegripligt. De fonder, riksbanken nu eger, hafva till större delen uppkommit derigenom, att banken ofta nog fått behålla betydliga andelar af sin årsvinst. Så vidt minskad skuld är detsamma som ökad tillgång, så måste reserverandet af någon del af vinsten, äfven om denna vinst endast består af bankens egna sedlar, ovilkorligen vara till bankens fördel. Dessa sedlar äro ju skuldförbindelser, som vid anfordran måste inlösas med guld.

På grund af hvad jag nu i korthet anfört yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemställt skulle bifallas, dels ock, af grefve *Spens*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet fogade reservation.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till det af grefve *Spens* framställda yrkandet vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
inteckning.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 27 och 29 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 24, i anledning af väckt motion om upphäfvande af skyldigheten att förnya inteckning.

Herr Fosser: Med hänsyn till den form, hvaruti den föreliggande frågan framkommit vid denna riksdag, torde man väl ej kunna förvänta något annat resultat, än det, hvar till utskottet kommit. Jag tillåter mig dock att här uttala den förhoppning, att frågan snart måtte återkomma och då få en gynsam utgång. Jag hyser nemligen den öfvertygelse att denna fråga är af så pass vikt och betydelse, att den ej kan eller bör bringas ur verlden på annat sätt än genom dess lösning. Här erbjuder sig nemligen ett osökt medel till att uti visserligen ej så hög grad men dock i *någon* bispringa våra

tryckta näringar och våra skuldsatta jordbrukare, och det både direkt och indirekt. Visserligen har man invändt, och den uppfattningen är ganska allmän, att de direkta utgifterna för in-teckningars förnyelse äro så obetydliga och ringa, att det knappast förtjenar talas om. Så är likväl icke förhållandet. Visserligen känner jag ej någon statistisk siffra, som angifver de årliga omkostnaderna för in-teckningsförnyelserna i vårt land, men för att göra mig ett begrepp om saken har jag sett efter i de reviderade räkenskaperna för östgöta hypoteks-förening för de senaste tio åren, och dervid funnit att kostnaderna der uppgått till 8,000 kronor årligen, för 8,000 lånenummer, eller i genomskärning en krona per nummer. Om man vidare ser efter i 1893 års revisionsberättelser för hypoteksföreningarna, så visar sig, att lånenumren vid rikets tio hypoteksföreningar för sagda år uppgingo till 75,828 stycken. Antager man nu, att kostnaderna i de andra hypoteksföreningarna äro lika med dem inom östgöta hypoteksförening, så skulle årligen utbetalats omkring 75,000 kronor för att hålla vid lif de säkerheter, som hypoteksföreningarna innehafva; och de lånebelopp, om hvilka här är fråga, uppgå i rundt tal till 300 millioner kronor. När man nu ser af justitieministerns embetsberättelse till innevarande Riksdag att den i fastigheter in-tecknade gälden uppgår till öfver 1,700 millioner kronor, är det lätt att göra sig åtminstone något begrepp om den summa, hvartill de direkta utgifterna årligen uppgå för våra in-teckningsförnyelser. Förnyelsekostnaderna för förlagsin-teckningar och för in-teckningar i jernvägarne tillkomma dessutom.

Då härtill komma de stora olägenheter, besvär, omsorger och risker, hvilka äro en följd af bestämmelser om in-teckningars förnyelse hvar tionde år, samt att det ej fordras mera än att man af en eller annan orsak fördröjer sig blott en enda dag öfver den lagbestämda tiden för att hela panträtten blir värdelös, så kan väl ej nekas, att här är fråga om ganska beaktansvärda förhållanden. Men det skäl som starkast talar för den föreslagna förändringen, det ligger deruti, att om vi finge bort denna gamla petrificerade bit från förgångna tider ur vår lagstiftning och finge vårt in-teckningsväsen så ordnad som i andra civiliserade länder, skulle enligt min åsigt vår fastighets-kredit derigenom betydligt stärkas och räntan i följd deraf nedgå. Häruti ligger förslaget största fördel. Jag vet alltför väl, att man möter många och stora svårigheter vid försök att åvägabringa en sådan förändring, men jag har vid genomläsandet af hvad som förekommit i saken från 1867 års komité och intill nu funnit, att ehuru de skäl, som anförts *mot* denna reform, äro stora och beaktansvärda, äro dock de, hvilka anförts till förmån för förändringen, i allt fall betydligt öfvervägande, och att svårigheterna, som anförts *mot*, visserligen ej äro oöfvervinneliga. Väl har Riksdagen skrivit till Kongl. Maj:t i ämnet så sent som 1888 utan någon påföljd, och det ärade lagutskottet har såsom svar på motionen anført det yttrande, som justitieministern afgaf inför Kongl. Maj:t, då Riksdagens skrivelse föredrogs. Men just i detta föredragande departementschefens uttalande, i slutet deraf, tror jag mig kunna hemta en berättigad förhoppning, att, om och när denna fråga å nyo kommer inför Kongl.

*Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
in-teckning.
(Forts).*

*Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
inteckning.
(Forts.)*

Maj:t, den skall vinna mera afseende än tillföre. Detta justitieministerns uttalande är af följande lydelse: »att endast för vinnande af en i hvarje fall tvifvelaktig fördel vidtaga en så genomgripande förändring syntes föredragande departementschefen icke vara välbetänkt. Skulle framdeles en sådan förändring af hela vårt fastighetsbokssystem finnas vara af behovet påkallad, torde i samband dermed den nu väckta frågan lämpligen kunna upptagas till behandling.»

Jag har ej något yrkande att göra.

Friherre Klinckowström: Jag instämmer till alla delar uti det yttrande, som den siste värde talaren nyss afgifvit, och jag fruktar, att de hinder för genomförande af den med motionen afsedda förändringen, hvilka möta från herrar juristers sida, hafva till grund och botten en *sportelfråga* och ingenting annat. Men det vore i sanning ganska illa, ty reformen vore både nyttig och nödvändig, och jag tror, att hundratusentals personer, hvilka med denna sak hafva att skaffa, skulle blifva mycket tacksamma, om lagstiftarne ville åstadkomma en förändring i de urmodiga förhållanden, som här existera.

Jag har ej något yrkande att göra.

Herr Annerstedt: Visserligen har ej något yrkande framställts, men det torde ändå vara skäl att yttra några ord i anledning af detta laguskottsbetänkande, enär det förefaller, som dels förhoppningarna om de fördelar, som skulle vinnas genom inteckningsförnyelsernas borttagande, äro må hända väl stora hos mången inom Riksdagen, dels ock uppfattningen af den större eller mindre lätthet, hvarmed denna förändring låte sig genomföras, ej är så klar som önskligt vore. Det förhåller sig nemligen, efter min uppfattning, så, att det motstånd mot inteckningsförnyelsernas borttagande, som möter från juristernas sida, icke, på sätt den föregående talaren trodde sig hafva anledning misstänka, har sin grund i sportelfrågan, utan motståndet är beroende derpå, att från juridisk synpunkt måste man fordra, att, om inteckningsförnyelsen borttages, lagfarts- och inteckningslagstiftningen i öfriga delar samtidigt bringas i öfverensstämmelse dermed. Eljest låter en sådan förändring sig icke göras.

Att genomföra den på sätt motionären föreslagit är nemligen en omöjlighet i följd af det sätt, hvarpå vårt fastighetsbokssystem är ordnad. Att detta är en alldeles nödvändig förutsättning, derom har man ock blifvit öfvertygad hvarje gång denna frågan om inteckningsförnyelsernas borttagande förevarit. Genomförandet af denna förutsättning kostar penningar i vida högre grad, än att den kan motvägas af kostnaderna för inteckningsförnyelserna. Men å andra sidan erkännes gerna, att om Riksdagen är villig att lemna de penningar, som behövas för omordnande af vårt lagfarts- och inteckningsväsen, till ett konsekvent genomfördt fastighetsbokssystem, så kunna dessa medel anses väl använda, och vi kunna derigenom få en lagstiftning i dessa ämnen mera tillfredställande än vår nuvarande. Men utan att anvisa dessa medel och ändock borttaga inteckningsförnyelserna, skulle i fråga om fastighetskrediten blott åstadkommas ett mycket sämre till-

stånd än det närvarande och af den art, att våra affärsmän skulle blifva de första att påyrka en återgång till det nu rådande.

Här är dock ej tillfälle att närmare utveckla detta, jag har endast velat göra en kort antydning i ämnet, på det att det ej skall stå alldeles oemotsagdt i Riksdagens protokoll, att in-teckningsförnyelsens borttagande skulle förorsaka väsentliga besparingar; ty detta tror jag ej blifve fallet.

Den andra synpunkten, som af justitieministern framhölls i hans yttrande 1889, och som de, hvilka åstunda in-teckningsförnyelsens borttagande, omöjligen kunna lemna ur sigte, är ett lämpligt mortifikationsförfarande. Ty utan att samtidigt införa detta i vår rätt låter sig ej in-teckningsförnyelsen borttaga utan olägenheter för fastighetsgarne, så stora, att sannolikt icke någon skulle vilja vara med derom.

Vid angifna förhållanden lär Riksdagen, om den med allvar påyrkar borttagande af in-teckningsförnyelserna böra tillvägagå å helt annat sätt än motionären. Riksdagen måste gå in till Kongl. Maj:t med uttalande af sin önskan att få i vårt land infördt ett nytt fastighetsbokssystem med alla dess konsekvenser och förklara sig villig att anvisa de medel, som för genomförande af ett sådant system äro nödvändiga. Vidare bör inom Riksdagen en hvar söka att bilda sig en bestämd uppfattning, huru hos oss ett mortifikationsförfarande bör vara inrättadt, för att de enskilda in-teckningshafvarnes rätt skall vara tillräckligt tryggad och man icke genom förändringen — för att begagna ett gammalt ordspråk — råkade ur askan i elden. Det är nemligen tydligt, att om in-teckningsförnyelsen borttages utan att ersättas af ett fullt tillfredsställande mortifikationsförfarande, skulle den svenska fastighetskrediten blifva illa beryktad i utlandet, om det kunde anföras exempel derpå, att en innehafvare af in-teckningar i svensk fastighet och bosatt i utlandet, t. ex. Köpenhamn, hvilken med skäl kunde anse sig hafva full trygghet derför, att dessa papper voro rigtiga, helt hastigt blifve öfverraskad deraf, att desamma efter en ediktalstämning blifvit dödade i Sverige och att hans realsäkerhet sålunda utan någon försummelse å hans sida försvunnit. En sådan tilldragelse, som snart genom utländska tidningar blifve känd, skulle vara illa egnad att höja den svenska fastighetskrediten. Jag har härmed velat fästa uppmärksamheten på nödvändigheten att, i händelse in-teckningsförnyelsen skall bortfalla, anordna ett mortifikationsförfarande, som för våra förhållanden är fullt betryggande. Vi måste betänka, att fastighetskreditens anlåtande i vårt land sker uti en utsträckning, som saknar motstycke i andra kulturländer. In-teckningar, som löpa man och man emellan, och som likna löpande papper, användas icke annorstädes såsom hos oss, utan har i andra länder realkrediten erhållit andra former. Sålunda måste man noga betänka sig, innan man godkänner en form för ediktalstämning, som i andra länder kan vara betryggande, men, om den infördes här, skulle kunna vid våra förhållanden medföra ganska betänkliga följder.

Hvad åter angår de förhoppningar man hyser, att in-teckningsförnyelsernas borttagande skulle utöfva en stor inverkan på räntefoten för in-teckningarna, tror jag att de äro ganska öfverdrifna. Det är

*Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
in-teckning.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
inteckning.
(Forts.)*

tydligt att, för utländskt kapital, den naturliga formen, under hvilken det söker sin användning vid belåning i fastigheter i Sverige, skall vara inköp af hypoteksbankens obligationer. Ty derigenom erhåller utlåndingen fullgod inteckningssäkerhet utan att behöfva ingå i pröfning af de särskilda fastigheternas verkliga värde och han erhåller ett värdepapper, som noteras på utländska börser. Det är ju gifvet att sådana papper skola kunna säljas med en lägre ränta, än hvad den enskilde fastighetsegaren annat än möjligtvis i ett och annat undantagsfall kan betinga sig. I det stora flertalet fall är det nemligen uppenbart, att en utlånding, som gifver lån mot en inteckning i Sverige, der han måste ingå i pröfning af den intecknade fastighetens verkliga värde, som under ogynnsamma förhållanden utsättes för risken att nödgas inropa egendomen på exekutiv auktion och som derefter får gå in med begäran till Kongl. Maj:t att härstädes besitta denna fasta egendom, för ett sådant papper icke kan vara villig att gifva så hög ränta som för ett papper, utfärdadt af en förening, bildad af jordegare, hvilka slutit sig tillsammans för att utgifva obligationer, grundade på fastighetsvärdena, men utan någon af de svårigheter för långgifvaren, som belåningen af en särskild inteckning för honom medför. Sålunda förefaller mig, som i detta afseende förhoppningarne ställa sig högre än i verkligheten kan realiserast.

Men jag slutar med hvad jag börjat, att om Riksdagen är villig att genomföra ofvan angifna reformer i lagstiftningen rörande sakrätt i fast egendom och därför vill anslå erforderliga medel, och man kan utfinna ett mortifikationsförfarande, som herrar inteckningsegare anse för sig betryggande, tror jag, att juristerna ej skola göra ringaste motstånd mot inteckningsförnyelsens borttagande.

Herr Lybeck: I en tid, då man föreslår såväl möjliga som omöjliga medel för att åt våra jordbrukare och industriidkare förvärfa billigt rörelsekapital, spelar denna fråga onekligen en ganska vigtig roll. Jag tillåter mig belysa den med ett exempel, som jag för kort tid sedan var med om. Det var fråga om att för ett större industrielt verk, i hvars styrelse jag är ledamot, söka från utlandet erhålla billigt förlagskapital. Frågan hade avancerat så långt, att alla underhandlingar voro afslutade, och den utländske långgifvaren hade infunnit sig på platsen med penningar för att utbytas mot realsäkerhet i första klassens inteckningar. När emellertid penningarne skulle uppräknas och långgifvaren mottaga inteckningarne såsom säkerhet, fästes hans uppmärksamhet vid några anteckningar å dessa om skedda förnyelser under åren 1877 och 1887. Han begärde förklaring och erhöll den upplysningen, att för att inteckningar skola fortfara att hållas vid lif måste de förnyas hvart tionde år. Med det största lugn stoppade mannen sina banknoter i fickan med förklarande, att under sådana förhållanden afstode han från all slags utlåning af sina medel. Den misslyckade låneoperationen var för styrelsen så mycket ledsammare, som den tillämnade räntan var så lågt satt som till ej fullt 3 procent.

Jag har, som sagdt, blott velat gifva en ytterligare belysning af denna, med hänsyn till önskvärdheten af att erhålla billigt rörelse-

kapital, så synnerligen viktiga fråga, men jag har ej något yrkande att framställa.

*Ifrågasatt
upphörande
af skyldighet
att förnya
inteckning.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 27 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 25, i anledning af väckt motion angående upphäfvande af den personliga folkskoleafgiften, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmäldes och bordlades Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion angående rätt för vissa lärare att i särskilda fall resa på statens jernvägar mot nedsatt afgift.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Domänintendenten herr *Gustaf Almqvist* är i följd af luftrörskatarr tills vidare hindrad att deltaga i riksdagsarbetet, hvilket på heder och samvete intygas.

Jönköping 29 mars 1895.

A. Thorén,
Lasarettsläkare.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *af Burén* från och med den 2 till och med den 17 nästkommande april.

Justerades ytterligare tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som under dagen bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 9,05 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Tisdagen den 2 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll af följande lydelse:

År 1895 den 1 april sammanträdde kamrarnes valmän för att jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen utse Riksdagens fullmäktige i riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningarnas slut hafva blifvit utsedde till

ordförande:

f. d. statsrådet *Pehr Jakob von Ehrenheim* med 48 röster

öfrige fullmäktige:

filosofie doktoren <i>Johan Wolter Arnberg</i>	med 48 röster
riksdagsmannen <i>Sixten Gabriel von Friesen</i>	» 48 »
f. d. stadsmäklaren <i>Tom Liljewalch</i>	» 48 »
riksdagsmannen <i>Henrik Ragnar Törneblad</i>	» 48 »
riksdagsmannen <i>Olof Jonsson, i Hof</i>	» 46 »
riksdagsmannen <i>Robert Almström</i>	» 43 »

af hvilka genom lottning bestämdes skola afgå:

under år 1896	herrar <i>O. Jonsson</i> och <i>S. G. von Friesen,</i>
» » 1897	» <i>T. Liljewalch</i> och <i>R. Almström,</i>
» » 1898	» <i>J. W. Arnberg</i> och <i>H. R. Törneblad</i> ;

suppleanter för ett år:

öfverstelöjtnanten <i>Oscar Waldemar Falkman</i>	med 48 röster
grosshandlaren i Stockholm <i>Hjalmar Horngren</i>	» 45 »
advokatfiskalen <i>Karl Hjalmar Abraham Nehrman</i> ..	» 45 »

sedan ordningen mellan de båda sistnämnda, hvilka erhållit lika antal röster, blifvit genom lottning bestämd.

Anders Persson.

Chr. Lundeberg.

G. Rudebeck.

Axel Wilh. Ljungman.

År 1895 den 1 april sammanträdde kamrarnes valmän för att jemlikt 71 och 73 §§ riksdagsordningen utse Riksdagens fullmäktige i riksgäldskontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos efter valförrättningarnas slut hafva blifvit utsedde till

ordförande:

generaldirektören *Frans Albert Anderson* med 47 röster

öfrige fullmäktige:

riksdagsmannen <i>Otto Magnus Höglund</i>	med 48 röster
riksdagsmannen <i>Johan Johansson, i Noraskog</i>	» 48 »
riksdagsmannen <i>Oskar Wilhelm Odelberg</i>	» 48 »
riksdagsmannen <i>Per Samzelius</i>	» 48 »
riksdagsmannen <i>Edvard Sederholm</i>	» 48 »
v. talmannen i Riksdagens Andra Kammare <i>Gustaf Fredrik Östberg</i>	» 46 » ,

af hvilka genom lottning bestämdes skola afgå:

under år 1896	herrar <i>J. Johansson</i> och <i>G. F. Östberg,</i>
» » 1897	» <i>E. Sederholm</i> och <i>O. M. Höglund,</i>
» » 1898	» <i>O. W. Odelberg</i> och <i>P. Samzelius;</i>

suppleanter för ett år:

kamreraren <i>Erik Wilhelm Lilliesköld</i>	med 47 röster
kanslisekreteraren <i>Carl Johan August Wall</i>	» 46 »
riksdagsmannen <i>Carl Nyström</i>	» 32 » .

Anders Persson.

Chr. Lundeberg.

G. Rudebeck.

Axel Wilh. Ljungman.

Dessa protokoll lades till handlingarna; och skulle Riksdagens kanslideputerade genom utdrag ur kammarens protokoll underrättas om deras innehåll med anmodan att låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrivelser till Konungen med anmälan om de förrättade valen, dels ock till den paragraf, som derom borde i riksdagsbeslutet intagas.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare grefve *Johan*

De la Gardie till följd af dubbelsidig lungkatarr är förhindrad att lemna sina rum, intygar

Stockholm den 1 april 1895.

G. D. Wilkens,
Med. doktor.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna;

n:o 48, i anledning af Kongl. Maj:ts framställningar i fråga om anslag till uppförande af nya kasernetablissemang; och

n:o 49, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om anordnande af ett isoleringsstall vid veterinärinstitutet i Stockholm m. m.; äfvensom

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af en af herr von Stapelmohr väckt motion om meddelande af nya bestämmelser angående utöfvande af läkareverksamhet och handel med läkemedel.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 187, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 13, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till lag angående in- och utländska försäkringsanstalters verksamhet i Sverige, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 194, med delgifning af nämnda kammares beslut rörande dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 14, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Konungen med begäran om vissa ändringar i förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande den 30 sistlidne mars bordlagda ärenden, nemligen: konstitu-

tionsutskottets memorial och utlåtanden n:is 10—14, statsutskottets utlåtanden n:is 45 och 46, sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande n:o 2 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som under dagen bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 3,14 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Rättelse

i Första Kammarens Protokoll n:o 17.

Sid. 14, rad 9 uppifrån *står*: menas
läs: vunnes.
